

dr Maria Gąsior,
konserwator dzieł sztuki
- rzeźby kamiennej i detalu architektonicznego oraz ceramiki
ul. Młodnickiego 48/2, 50-305 Wrocław
tel. 781 447 007

Wrocław, 25.09.2017 r.

OPINIA KONSERWATORSKA

Dotyczy oceny stanu zachowania zabytkowej dachówki z pokrycia dachu Domu Solnego w Lubaniu.

Do oceny przekazano 3 szt. dachówek karpiówek z ostrokątnym zakończeniem, które pochodzą z pokrycia dachu Domu Solnego w Lubaniu. Zostały zdemontowane we wrześniu 2017 r. Budynek wzniesiono w 1537-39 r. i nadbudowano ok. 1698 r. Jego historia daje podstawę do stwierdzenia, iż elementy te zostały użyte powtórnie. Forma dachówek – kształt, wielkość, grubość, a także ich skład oraz opracowanie powierzchni są charakterystyczne dla dachówek XVIII-wiecznych i starszych. Podczas oględzin dachówek w siedzibie WUOZ we Wrocławiu przedstawiono fragment zaprawy glinianej z domieszką włókien roślinnych i sierści. Zaprawę taką stosowano już w okresie średniowiecza. Jej obecność na dachówce może być dowodem na to, że pochodzi ona z początków istnienia budynku i została wtórnie wykorzystana po wykonaniu nadbudowy.

Przekazane do oceny dachówki są w bardzo dobrym stanie i nadają się do ponownego użycia. Widoczne deformacje, drobne pęknięcia, są wynikiem procesu ich produkcji, powstały podczas suszenia uformowanej masy glinianej i wypału. Takie dachówki, wykonane ręcznie, z deformacjami, wykorzystano do pokrycia dachu Domu Solnego. Obecnie pokryte są nawarstwieniami. Są to luźne warstwy brudu oraz – występujące na części ich powierzchni - zbite, czarne nawarstwienia, powstałe w wyniku reakcji zanieczyszczeń atmosferycznych ze składnikami ceramiki. Obecne są na nich także pozostałości zaprawy wapiennej, montażowej. Struktura dachówek jest w bardzo dobrym stanie, nie zaobserwowano pudrowania, osypywania i innych zmian charakterystycznych dla materiału ceramicznego o zmniejszonej wytrzymałości mechanicznej. Wymagają jedynie oczyszczenia z nawarstwień. W przypadku dachówek, z drobnymi uszkodzeniami, zaleca się wykonanie uzupełniania ubytków z zastosowaniem zapraw na bazie spoiw mineralnych i takie elementy również wykorzystać do odtworzenia pokrycia lub wyeksponować w warunkach muzealnych.

Pokrycie dachu Domu Solnego w Lubaniu stanowi integralną część zabytku. Zachowane historyczne dachówki i gąsiorzy należy ostrożnie zdemontować, zabezpieczyć,

poddać konserwacji i ponownie wykorzystać do rekonstrukcji pokrycia dachu. Kolorystyka, forma elementów pokrycia oraz sposób ułożenia dachówek powinny zostać odtworzone na całej połaci dachu. Należy wykorzystać oryginalne, zabytkowe dachówki i gąsiorzy do pokrycia wyremontowanej więźby dachu budynku. Ubytki poszycia należy wypełnić dachówkami i gąsiorami wykonanymi ręcznie na wzór oryginalnych. Kopie można zamówić w jednej z wytwórni, specjalizujących się w wykonaniu rekonstrukcji ceramiki budowlanej, np.: Ceramika Stare Gronowo lub Ceramsus w Pogalewie Małym. Nowe elementy muszą posiadać analogiczne właściwości mechaniczne (wytrzymałość) i fizyczne (nasiąkliwość, porowatość, barwa) do oryginalnych.

Dom Solny to obiekt, gdzie zachowanych jest wiele cennych elementów historycznych. Stanowi świadectwo dawnej sztuki budowlanej, dlatego dla całego budynku, w tym pokrycia dachu Domu Solnego, należy opracować program prac konserwatorskich, a prace wykonawcze prowadzić pod nadzorem konserwatora dzieł sztuki o specjalizacji konserwacja i restauracja rzeźby kamiennej i detalu architektonicznego z doświadczeniem w konserwacji ceramiki.

Poprawnie wykonane prace konserwatorskie i restauratorskie pozwolą prawidłowo wyeksponować elementy zabytku, jak również pozwolą na bezpieczne, ponowne wykorzystanie zabytkowych dachówek.

dr Maria Gąsior

Pracownik naukowy ASP im. E. Gepperta we Wrocławiu, Katedra Konserwacji i Restauracji Ceramiki i Szkła oraz Politechniki Wrocławskiej, Wydział Architektury, Laboratorium Technologiczno-Konserwatorskie